

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

HAJDÚHADHÁZI JÁRÁSI HIVATAL
JÁRÁSI MUNKAÜGYI KIRENDELTSÉGE

„Munkanélküliség alakulása Hajdúhadházon 2013 évben”

Készítette:

Antal Sándor
kirendeltségvezető

MUNKAERŐ-PIACI HELYZET ALAKULÁSA HAJDÚHADHÁZON 2013. ÉVBEN

A gazdasági átalakulást követően a mezőgazdaság fokozatos leépülése negatívan hatott a tradicionálisan agrárjellegű vidékre. Az agrárium nagy élőmunka igényű ágazataiban (szőlő és gyümölcsstermesztés, állattenyésztés) foglalkoztatottak létszámának csökkenése nagymértékben növelte az álláskeresők számát. A jelentős ipart szinte teljesen nélkülöző település a foglalkoztatás szempontjából a megye egyik leghátrányosabb helyzetű térségévé vált. Az erőfeszítések ellenére a gazdasági mutatói rendre a megyei átlag alatt maradtak. Jellemzően alacsony a vállalkozási hajlandóság is, kevés a vállalkozások száma. A magas munkanélküliség mellett az álláskeresők kedvezőtlen összetétele tovább fokozza a problémát. A regisztrált álláskeresők nagy része semmilyen szakképzettséggel nem rendelkezik, és alacsony a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezők száma.

ÁLTALÁNOS HELYZETFELMÉRÉS

Gazdasági környezet

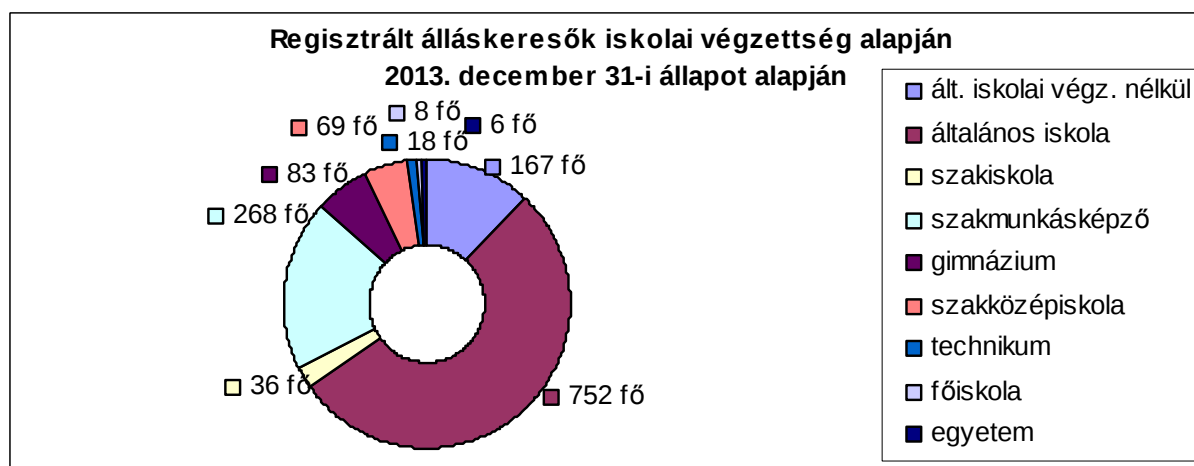
A számottevő ipar hiánya miatt a település alapvetően mezőgazdasági jellegű. A mezőgazdaságban végzett munka - annak ellenére, hogy évről-évre csökkenő tendenciát mutat - ma is sok ember számára jelent fő megélhetési formát. A szántóföldi növénytermesztés prioritása mellett jelentős még a zöldség-, és gyümölcsstermesztés is. Az állattartás csökkenése miatt másodrangú jelleggel bír a növénytermesztési ágazat mögött. A megyeszékhely közelsége ellenére a települési munkanélküliségi mutató az elmúlt években nem mutat jelentősebb változást. A településen az állandó lakosság 13.234 fő, ebből munkavállalási korban lévő 8541 fő (2013. decemberben), 64.5% volt. A térség a munkanélküliség megjelenése óta súlyos foglalkoztatási válsággal küzd. Az 1990-es évek elejétől Hajdúhadházon is gyors ütemben növekedett az állástalanok száma, mivel a nagyobb létszámú foglalkoztatók egy része megszűnt, vagy jelentős létszámcsökkenést hajtott végre, így ma a város egyik legsúlyosabb problémája a munkanélküliség.

Jelenleg a település legnagyobb foglalkoztatója az önkormányzat, igaz hogy a foglalkoztatottak nagyobb részben a másodlagos munkaerőpiacon vannak foglalkoztatva.

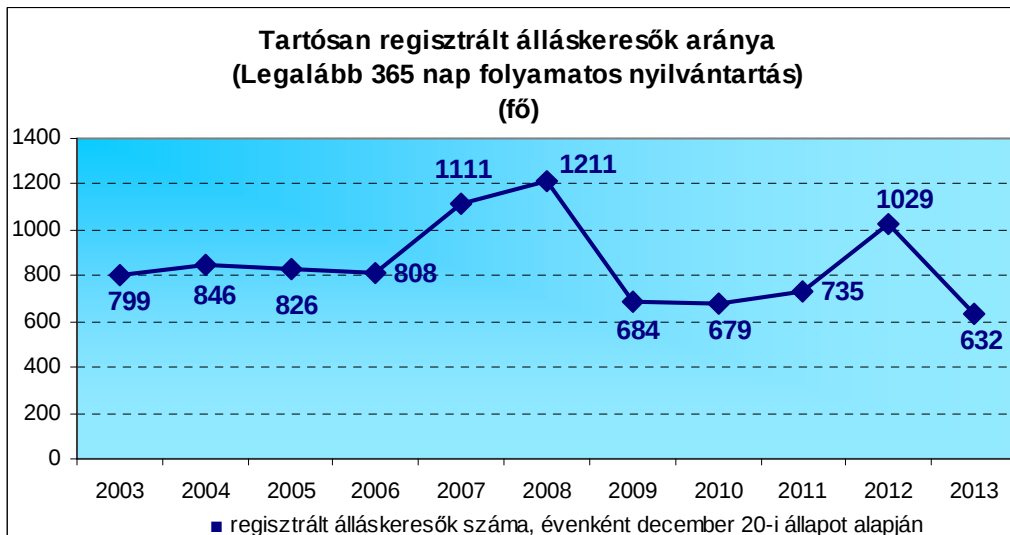
Társadalmi környezet

Iskolai végzettség alapján a következő következtetések vonhatóak le:

Hajdúhadházon a munkanélküliek körében legnagyobb számban az általános iskolai végzettséggel rendelkezők jelennek meg, a regisztrált munkanélküliek számához viszonyítva 2010-ben 52 %, a 2011-es évben 50 %, 2012-ben 52 %, 2013-ban pedig 53 %-os arányban. Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma mind 2010-ben, mind 2011-ben a regisztrált állás keresők 13 %-át tette ki. Ez az arány 2012-re 14%-ra növekedett, majd 2013-ban 12%-ra csökkent. Ezek az adatok némi javulást mutatnak az elmúlt évben, de így is a szakképzetlenek aránya a regisztrált állomány közel háromnegyede. Jelentős a szakmunkásképző intézetekben végzettek aránya is, 2013-ban 342 fő, azaz a regisztrált állás keresők 24 %-a. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma az elmúlt évben 14 fő volt. A munkaerő-piacról kiszoruló alulképzett személyek foglalkoztatásának megoldása, valamint szociális ellátásuk biztosítása egyre nagyobb terhet jelent. Az alacsony iskolai végzettség, valamint a szakképzettség hiánya közvetlen kiváltó oka a tartós munkanélküliségnek.

A tartós munkanélküliek aránya 2003 és 2006 között viszonylagos állandóságot mutat. Amint a lenti ábrán is látszik a 2007-es és 2008-as évben jelentősen megnövekedett a legalább 365 napon keresztül folyamatosan állás keresőként nyilvántartott személyek száma. A 2009 és 2011 közötti időszakban ismét jóval alacsonyabb számban tartott nyilván a kirendeltség tartós munkanélkülieket, viszont a 2012-es évben újra növekedni kezdett számuk. 2013 évben a nagyszámú munkaközvetítések eredményeképpen a számuk 632 fő-re csökkent, mely közel 40%-os csökkenést jelent az előző év azonos időszakához képest.

Demográfiai és egészségügyi állapot:

Egy település fejlődését befolyásoló tényezők között fontos szerepe van annak, hogy milyen a népesség nagysága és összetétele, a népesedés milyen tendenciát mutat. Ebből a szempontból Hajdúhadház növekvő lélekszámú. A természetes szaporodás befolyásolja a népesség korcsoport szerinti összetételét. Hajdúhadházon a gyermekkorúak a lakosság 29 %-át, vagyis több mint ¼-ét teszik ki, miközben az időskorúak aránya jóval alacsonyabb. Kedvezőtlenül alakul a gyermekek családon belüli helyzete, ugyanis a gyermekek és fiatalok jelentős része halmozottan hátrányos helyzetű családokban él. Súlyosbítja a problémát, hogy egy jelentős részüknek nincs semmilyen egészségügyi biztosítása. Elég magas a megváltozott munkaképességű munkanélküliek száma is. Az elmúlt években az ingázók száma erősen visszaesett, de még napjainkban is igen sokan a környező településeken (Debrecen, Téglás) találnak munkát. A vándorlási egyenleg negatív, ami elsősorban a szakképzettek elvándorlásainak köszönhető.

Vállalkozások, intézmény rendszer:

Hajdúhadházon a vállalkozási hajlandóság igen alacsony. Mivel számottevő iparosodás a településen nem következett be, még ma is a mezőgazdaság a húzó ágazat. Elsősorban családi gazdálkodás folyik. Ezekben a vállalkozásokban a munkaerő-piacról kiszoruló állás keresők csak csekély számban és szezonális jelleggel tudnak elhelyezkedni. A településen a legnagyobb foglalkoztató az elmúlt években az Önkormányzat és Intézményei voltak. A településen egy középfokú intézmény van, a Szilágyi Dániel Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola, Szakiskola. Az intézmény fő profilja: középfokú közgazdasági- és informatikai képzés.

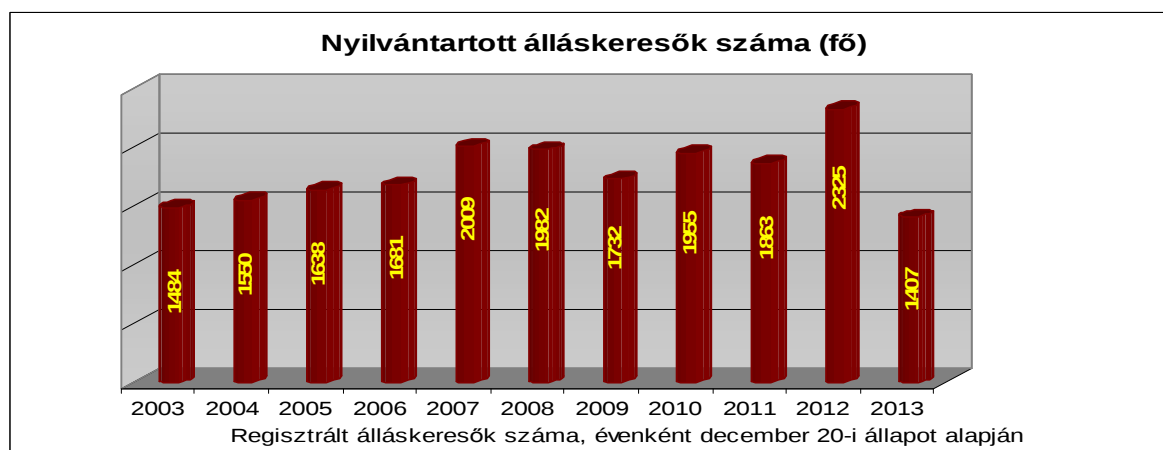
Sajnálatos tény, hogy a településen szakmunkás képzés nem folyik, holott ez egy kitörési pont lehetne a szakképzetlen álláskeresők számára.

Vezető ágazat, munkaerőpiac:

A helyi mezőgazdasági profillal rendelkező és faipari üzemek, valamint a környező települések nagyüzemeinek részbeni megszűnésével a hajdúhadházi lakosok nagy része kiszorult a munkaerőpiacról. A város üzemeinek többségét sújtotta a gazdasági szerkezetváltás, amelyik talpon tudott maradni, az is jelentős létszámcsökkentéssel járó átalakuláson ment keresztül. A környező településekre ingázó munkaerőt érintette legelőször a létszámleépítés. A várost ez különösen hátrányos helyzetbe hozta, hiszen a településen igen magas volt az ingázók száma. Ma is, bár számuk jelentősen csökkent, sokan a városon kívül találnak munkalehetőséget (Debrecen, Téglás, Hajdúböszörmény). Az ingázók számát tekintve Téglás évtizedekig a megye egyik legnagyobb ipari üzemét tudhatta magáénak. A három célcsoportot magába foglaló gyárban ma is sok Hajdúhadházi lakos dolgozik. Az 1980-as évek végén több mint négyezer embernek adott munkát a gyár. Jelenleg az 1000 főt sem éri el az itt foglalkoztatottak száma. A hajdúhadházi ipari létesítmények (pl.: UNIFA, DRITOR) néhány éven keresztül tudtak csak munkalehetőséget biztosítani, mivel rövid ideig tudták magukat fenntartani.

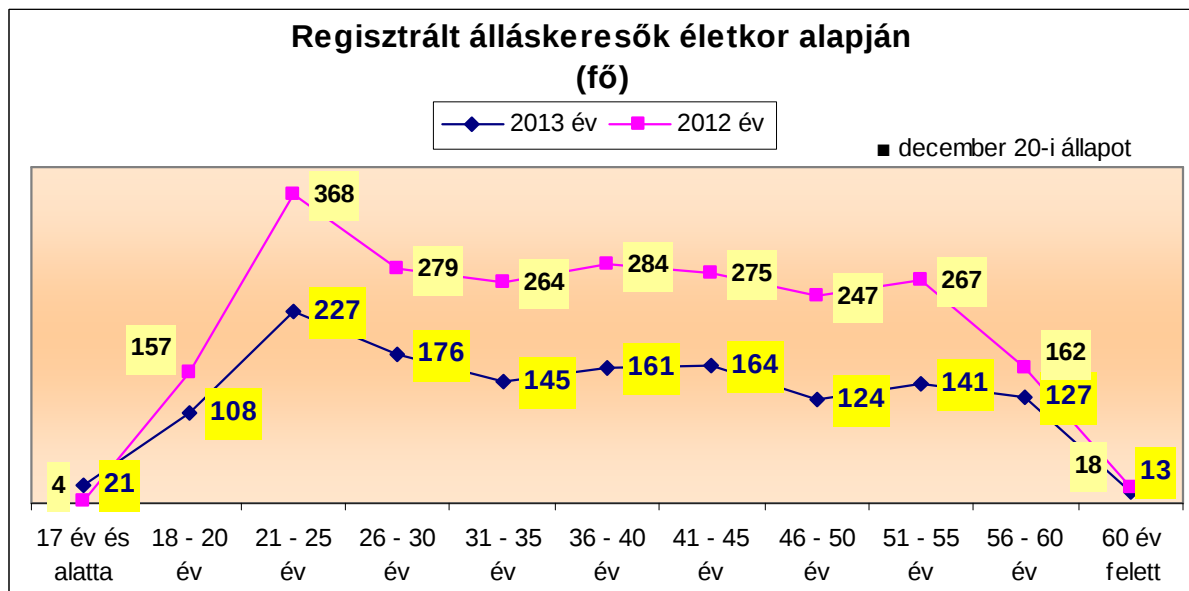
A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása:

Amint az a lenti ábrán megfigyelhető, az elmúlt 11 év vizsgálata során 2012-ben a legmagasabb a regisztrált álláskeresők száma. A 2012. december 20-i állapot alapján 2325 fő hajdúhadházi álláskeresőt tartott nyilván a kirendeltség. A 2003-as adatokhoz képest ez 36 %-os növekedést jelent. Folyamatos növekedés jellemző az évek során, kiugró növekedés történt az álláskeresők számában a 2007-es évben, ezt követően 2 évig kis mértékben csökkent a nyilvántartottak száma, majd a 2010-es és 2011-es adatok újra emelkedést mutatnak.

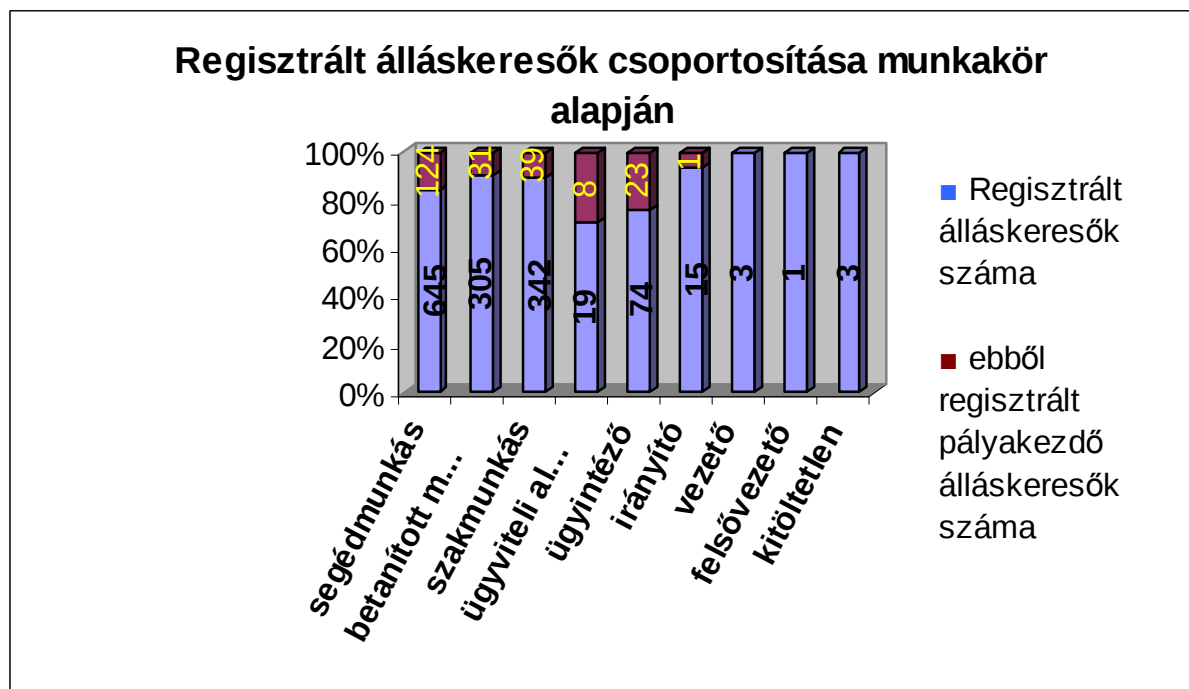

A 2013. decemberben regisztrált 1407 fő az elmúlt 11 év legalacsonyabb értéke. A nagyszámú csökkenés oka elsősorban a nagyszámú közfoglalkoztatásnak köszönhető.

Életkor megoszlás korcsoportonként a hajdúhadházi regisztrált álláskereső vonatkozásában:

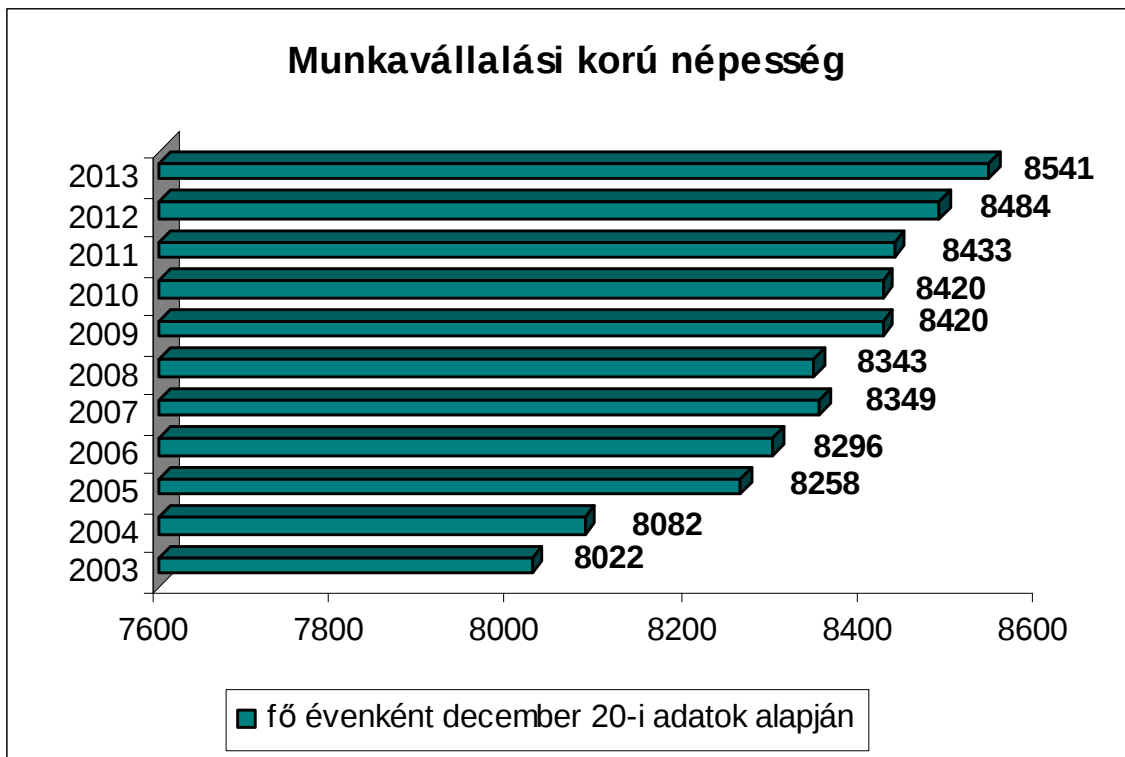

A regisztráltak döntő hányadát a legaktívabb korosztályok a 21-25 és a 31-35 évesek adta. Az álláskereső korábban betöltött munkakör alapján a legnagyobb számban a betanított és segédmunkás munkakörben dolgoztak. A szakmunkásként korábban dolgozók, az álláskereső 24 %-át teszik ki.

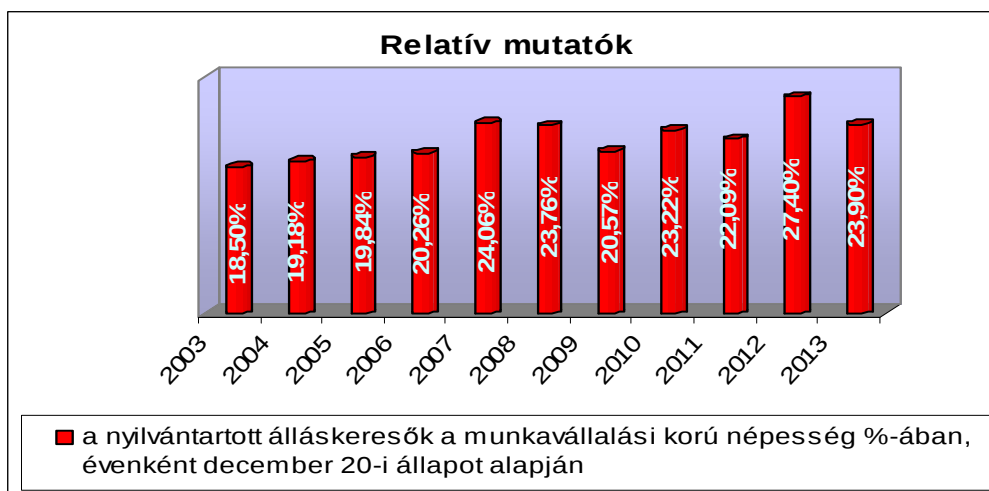

A relatív mutatók alakulása:

A relatív mutató összeveti a nyilvántartott álláskeresők számát a munkavállalási korú népesség számával. A két létszámadatot elosztva megadja azt, hogy hány százalékát teszik ki regisztrált álláskeresők a munkavállalási korú népességnek. A nyilvántartott álláskeresők adatairól korábban már említést tettünk, a következő diagram a munkavállalási korú népesség alakulását mutatja 2003 és 2013 között:

Megfigyelhető, hogy a munkavállalási korú népesség folyamatosan növekszik. Az adatok összevetésével a relatív mutatók a következőképpen alakultak az elmúlt 11 évben:

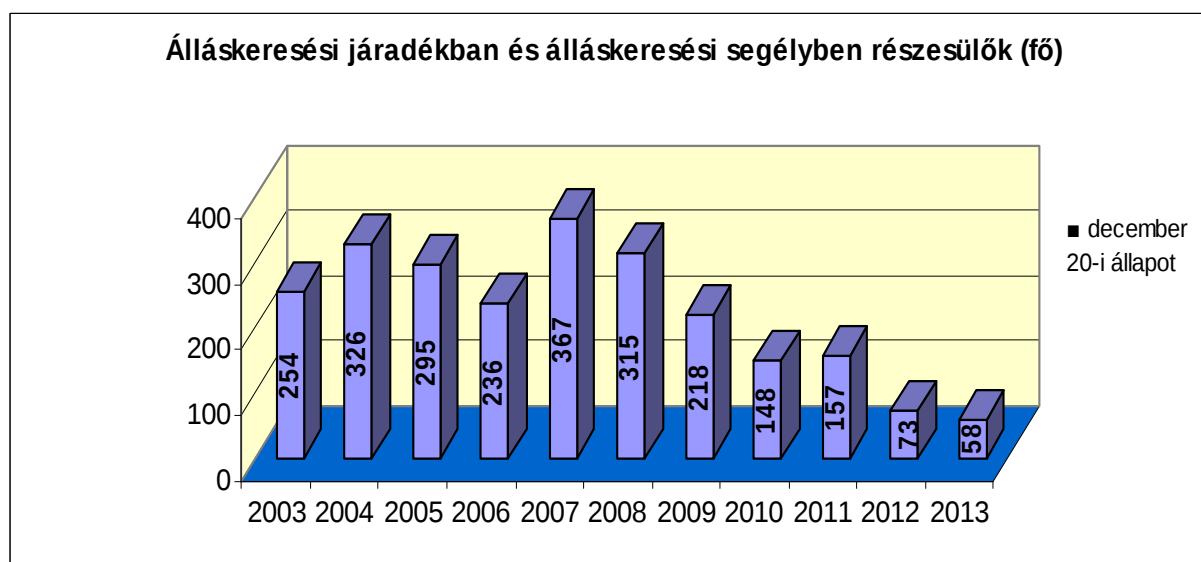
2013-ben a relatív mutató 23,9 % volt, tehát a munkavállalási korú népességnek ekkora része nem tudott elhelyezkedni a munkaerő-piacon.

Ellátásban részesülők:

A kirendeltséggel együttműködést vállaló hajdúhadházi lakhellyel rendelkező ügyfelek közül aktív korúak ellátásában 2013. december 20-án 575 fő részesült. A lenti diagramból kitűnik, hogy az elmúlt 11 évben nagymértékben változott az ellátottak száma, mely összefüggést mutat a törvényi változásokkal, valamint a közmunkaprogramok időszaki megvalósulásával.

Az álláskeresők ellátásában résztvevők számát az elmúlt évek jogszabályi változásai egyértelműen befolyásolták. Az alábbi diagramon követhető, hogy a 2011. szeptemberétől hatályos foglalkoztatási törvény módosításában szereplő, maximálisan 90 napban meghatározott ellátási időszak nagymértékű csökkenést eredményezett-e ellátási formában:

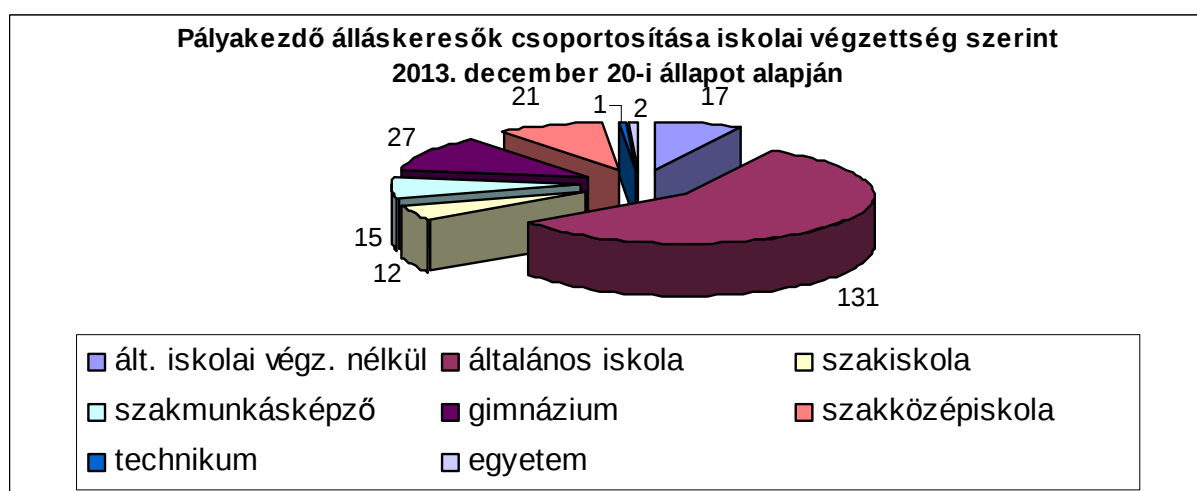
Pályakezdők:

Kirendeltségünkön 2013. december 20-i adatok alapján 226 fő pályakezdő szerepel nyilvántartásunkban. Közülük 63 fő részesül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban.

A fenti ábra a pályakezdő állás keresők 2013. december 20-i állapot alapján jellemző nemek szerinti csoportosítását mutatja.

Iskolai végzettségük alapján a következőképpen csoportosíthatóak:

A pályakezdők esetében is megfigyelhető, hogy a 8 osztálynál kevesebb végzettségűek, és az általános iskolát végzettek száma a nyilvántartottak 65 %-át teszi ki. Ez az arány igen magas. Az összes nyilvántartott állás keresők adataihoz hasonlóan a pályakezdők esetében is igen csekély a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma. Eltérés azonban, hogy a gimnáziumot, illetve szakközépiskolát végzők aránya nagyobb a pályakezdők esetében.

A pályakezdők elhelyezkedésének segítésére 2012-ben jelentős programként indult az első munkahely garancia elnevezésű, a pályakezdő fiatal állás keresők munkaerő-piaci helyzetének javítása érdekében indított központi munkaerő-piaci program. Ez a program elősegíti a nyugállományba vonulás miatt jelentkező szakember utánpótlás biztosítását azzal, hogy a támogatás ideje alatt lehetőséget biztosít a nyugállományba készülő munkavállalók aktív életpályája alatt megszerzett széles körű tapasztalat és szaktudás átadására. Emellett a program a pályakezdő számára biztosítja az első munkahelyen a munkatapasztalat szerzést, megalapozza a Kormány Munkahelyvédelmi Akciótervének 25 év alattiakat érintő programelemét, ugyanakkor a munkáltató számára kockázatmentessé teszi a foglalkoztatás munkakipróbálási szakaszát.

Megváltozott munkaképességűek:

A regisztrált állás keresők közül a megváltozott munkaképességűek száma 2013 évben 35 főre csökkent az előző év azonos időszakában nyilvántartott 69 fő-s állományról.

Tartósan regisztrált állás keresők:

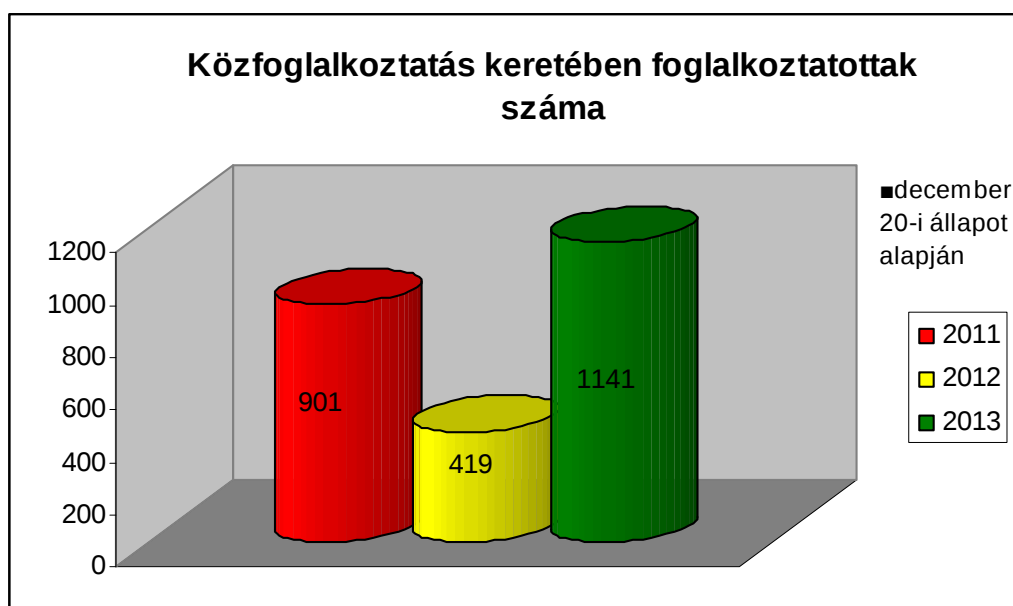
Az elmúlt évtizedek súlyos környezeti és gazdasági hatása mellett a regisztrált állomány iskolázottsági és képzettségi szintje is befolyással volt/van a településen a tartósan nyilvántartottak számának alakulására. Az alulképzetteknek az elsődleges munkaerő-piacra való jutása szinte reménytelen. Hajdúhadházon sajnos szűkös számban vannak jelen foglalkoztatók és a környező településeken is elsődleges szempont a helybéliek alkalmazása. A lenti diagramból egyértelműen kitűnik, hogy a tartós munkanélküliek aránya igen magas és ezzel párosul az alacsony képzettségi szint is. Ez a két tényező tovább rontja az elhelyezkedési esélyüket. Az ilyen munkaerő az idő múlásával veszít értékéből.

Közfoglalkoztatás:

A közfoglalkoztatás rendszerét 2011. évtől kezdődően új támogatási rendszer váltotta fel. Megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka, valamint a közhasznú munkavégzés, és helyükbe az egységes közfoglalkoztatás lépett. Annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatást az önkormányzatok minél eredményesebben végezzék, azaz a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak minél nagyobb létszámban kerüljenek közfoglalkoztatásba, célszerűvé vált az év elején az ellátandó közfeladatok meghatározása és azok ütemezése a teljes évre vonatkozóan. A korábbi évek tapasztalatait figyelembe véve megtervezhető lett az egyes feladatok ütemezése, az elvégzésükhöz szükséges létszám, végzettség, illetve szakképzettség szerinti összetétele, valamint az egyes feladatokhoz kapcsolódó közvetlen költség összege. A közfoglalkoztatás támogatásának egyik formája a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás. A támogatás célja, hogy a hátrányos helyzetű, elsősorban foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők részére hosszabb időtartamú foglalkoztatási lehetőséget nyújtson a települési önkormányzatok közfeladatainak ellátásában való részvétel útján.

2012. februártól indultak a kistérségi start mintaprogramok. Az elmúlt év novemberétől megnyílt a lehetőség a téli átmeneti közfoglalkoztatásra is. A Hajdúhadházi Város Önkormányzata a 2013. évben a közfoglalkoztatás mindhárom formájára nyújtott be támogatási kérelmet kirendeltségünkre, melyek támogatást is nyertek. A támogatással 1040 fő hajdúhadházi álláskereső foglalkoztatása valósult meg. Az országos közfoglalkoztatás keretében 101 fő álláskereső tudott munkához jutni.

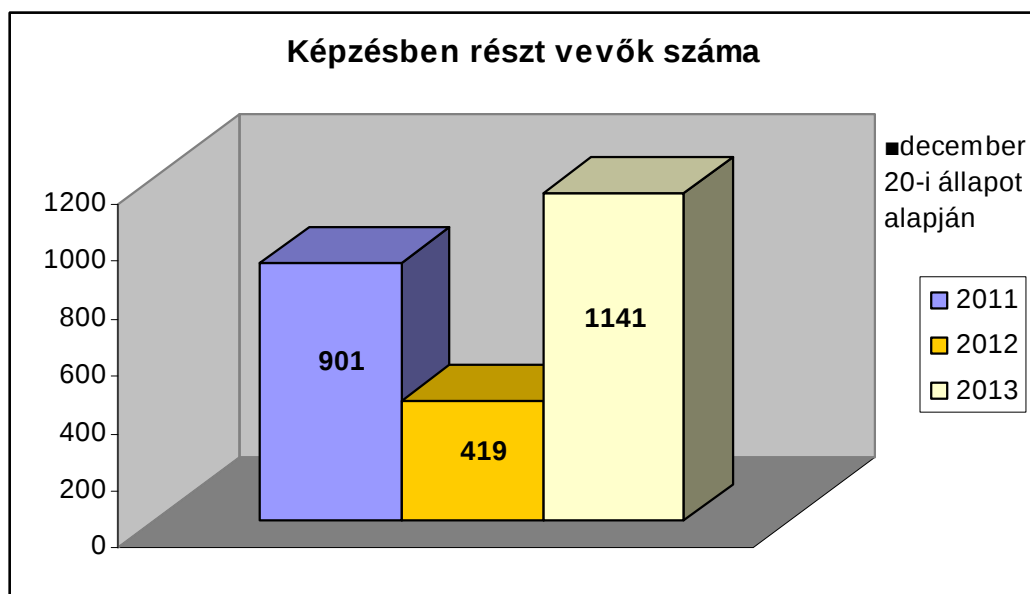
Az alábbi ábra az elmúlt 3 évben a közfoglalkoztatásban résztvevő hajdúhadházi álláskeresők számát mutatja:

Összességében megállapítható, hogy az új közfoglalkoztatás meghozta az elvárt eredményeket, hisz az álláskereső személyek foglalkoztatásával és az elnyert közvetlen költségek felhasználásával a település fejlődését eredményezte.

Foglalkoztatáshoz kapcsolódó aktív eszközök:

A munkaügyi kirendeltségek által működtetett aktív eszközök közül 2013. évben a foglalkoztatás bővítő bértámogatás, munkahelymegőrzés támogatás, az első munkahely garancia program, valamint az álláskeresőknél felnőtt képzése kapott fő hangsúlyt.

Megállapítható, hogy téli átmeneti közfoglalkoztatás keretében felnőttképzésbe bevont közfoglalkoztatottak az elmúlt három év legnagyobb létszámú részvételt biztosította, melynek eredményeképpen 1141 fő vehetett részt képzésben.

Az információk ügyfélhez való eljutását belső tájékoztatók valamint külső vásárolt szolgáltatásként információ nyújtók és munkaerő-piaci mentorok alkalmazásával segítettük.

Hajdúhadház, 2014. március 19.

Antal Sándor
Kirendeltségvezető

4242 Hajdúhadház, Hunyadi u. 6. Telefon: (36 52) 583-430 E-mail: HajduMHajduhadhazJH-MK@lab.hu